σκει δὲ δυστυχῶς ἐρείσματα καὶ εἰς τὰς ὑπὲρ τῶν ἑτεροδόξων ἐκκλησιῶν διαχύσεις ῥιζοσπαστικῶν τινων, ἐν τῇ εὐρυκαρδίᾳ αὐτῶν, ὀρθοδόξων θεολόγων καὶ εἰς τὴν παρεξήγησιν τοῦτο μὲν ἀτυχῶν τινων φράσεων τῆς γνωστῆς ἐγκυκλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου περὶ τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως (1920), τοῦτο δὲ τῆς ἀνεπιφυλάκτου καὶ ἐπισήμου συμμετοχῆς τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας εἰς τὴν κίνησιν ταύτην (σ. 227).

Τοιοῦτο τὸ περιεχόμενον τοῦ περισπουδάστου τούτου ἔργου τοῦ Heiler, ὅπερ μεγάλως θέλει συντελέσει εἰς τὴν διασκέδασιν πολλῶν κατὰ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας ἐπικρατουσῶν ἐν τῇ Δύσει προλήψεων καὶ προκαταλήψεων καὶ ὅπερ εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο νὰ ἀναγνωσθῇ οὐ μόνον ὑπὸ παντὸς ὀρθοδόξου θεολόγου, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ παντὸς φιλίστορος.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Documents Grecs inédits relatifs à S. Mercure de Césarée. Tradition Littéraire - Tradition Liturgique, par ***Stéphane Binon,*** *Docteur en Philosophie et lettres, Louvain 1937 σελ. 192.*

Εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν ἁγιολογικῶν ἐρευνῶν τὴν πρώτην ὤθησιν ὀφείλομεν εἰς τοὺς σεβασμίους Βαλλανδιστὰς πατέρας, οἱ ὁποῖοι διήνοιξαν τὸν δρόμον εἰς τὴν κριτικὴν τῶν βίων τῶν ἁγίων ἔρευναν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἁγιολογικῶν μνημείων ὅσα ἡ ἀκατάβλητος αὐτῶν φιλοπονία καὶ ὁ θεοφιλὴς αὐτῶν ζῆλος εἰς φῶς ἔφερε καὶ περιέσωσεν. Αἱ σχετικαὶ κριτικαὶ ἐργασίαι τοῦ Ἱππολύτου Delehaye, τοῦ Peeters καὶ ἄλλων εἰς τὴν ἱστορικὴν ἔρευναν ὡρισμένων ἁγίων περιστραφεῖσαι ἀπέδειξαν ὅτι ὁ βίος πολλῶν ἁγίων στερεῖται ἱστορικῆς ὑποστάσεως στηριζόμενος ἐπὶ θρύλων, ἐπὶ τῆς φαντασίας, ἐπὶ παραδόσεως ἀστηρίκτου, ψευδοῦς καὶ συγκεχυμένης, τὴν ὁποίαν ἐπλούτισεν ἡ ἀχαλίνωτος φαντασία μὲ ρητορικὰς ὑπερβολὰς καὶ σχήματα, μὲ δάνεια καὶ προσθήκας ἐκ παραλλήλων βίων ὁμοιοπαθῶν μαρτύρων, ὡς παρεδόθησαν εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τὴν σημερινὴν αὐτῶν μορφήν.

Εὐνόητον δὲ ἐκ τούτου πόσον δυσχερὲς εἶναι τὸ ἔργον τοῦ κριτικοῦ προκειμένου νὰ ἀπαλλάξῃ καὶ ἀποφορτίσῃ τοὺς βίους τῶν ἁγίων ὅλων τῶν ἐπιπροσθέτων καὶ φανταστικῶν στοιχείων, τῶν θρύλων καὶ τῶν περιττῶν, καὶ νὰ εὕρῃ ἱστορικὸν πυρῆνα, ἂν τοιοῦτος ὑπάρχῃ, ἢ βάσιν στερεὰν ἐπὶ τῆς ὁποίας νὰ στηρίξῃ τὴν προσπάθειαν αὐτοῦ.

Τοιαύτην κριτικὴν ἐργασίαν ἐργώδη καὶ πολύπονον, ἀφορῶσαν εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Μερκουρίου, ἀνέλαβε νὰ φέρῃ εἰς πέρας ὁ συγγραφεὺς τῆς ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον μελέτης Στέφανος Binon.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 13:41:24 EEST - 18.116.89.211

Ἐξηρευνήθησαν ὑπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐμελετήθησαν πᾶσαι αἱ πηγαί, ἐκδεδομέναι καὶ ἀνέκδοτοι, ὑπομνήματα, ἐγκώμια, ποίησις, Συριακὰ μνημεῖα, διηγήσεις καὶ εἴτι σχετικὸν πρὸς τὸν μάρτυρα καὶ ἐκ τῆς συγκριτικῆς τούτων μελέτης ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ἅγιος Μερκούριος μέχρι τοῦ ε΄ αἰῶνος ἦτο ἄγνωστος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀνεφάνη δὲ τὸ πρῶτον ἀφ᾽ ἧς ἐποχῆς ἐγνώσθη Συριακή τις διήγησις περὶ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου γραφεῖσα ἐν Ἐδέσσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ς΄ αἰῶνος. Κατὰ τὴν διήγησιν ταύτην Ἰουβιανός τις εἶδε καθ᾽ ὕπνους ἕνα τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων τῶν ἐν Σεβαστείᾳ μαρ-Κύρ καλούμενον, ὅστις εἶπεν εἰς τὸν Ἰουβιανὸν ὅτι ἐφόνευσε τὸν Ἰουλιανὸν «μὲ ἕνα ἀπὸ τὰ βέλη ταῦτα». Ἡ Συριακὴ αὕτη παράδοσις ὅτι ὁ φονεύσας διὰ τοῦ βέλους τὸν Ἰουλιανὸν ἦτο εἷς τῶν τεσσαράκοντα μαρτύρων — καὶ τοιοῦτος μεταξὺ τούτων φέρεται ὁ Κυρίων (ὁ μάρ-Κυρ[ίων]), εἶναι ἀπήχησις ἀρχαιοτέρα, τῆς ὁποίας τὴν ἀρχὴν ἀπαντῶμεν εἰς τὸν Συριακὸν βίον τοῦ ἁγίου Εὐσεβίου, ἐν ᾧ λέγεται ὅτι ὁ μάρ-Κύρ, ὁ ἐκ τῶν Τεσσαράκοντα ἐν Σεβαστείᾳ ἐφόνευσε διὰ βέλους τὸν Παραβάτην Ἰουλιανόν. Ἀλλ᾽ ὁ μάρ-Κύρ (ὁ ἐξελληνισθεὶς Μερκούριος) δὲν εἶχεν οὐδεμίαν σχέσιν μὲ τοὺς Τεσσαράκοντα μάρτυρας· ἐμαρτύρησεν ἐπὶ Δεκίου ἐν Καισαρείᾳ, ὅπου ἐδείκνυτο καὶ ὁ τάφος αὐτοῦ, καὶ ἔπρεπε νὰ γραφῇ βίος ἄσχετος μὲ τὸν θρυλούμενον ἐν Σεβαστείᾳ μάρτυρα μάρ-Κύρ. Καὶ συνεγράφη τοιοῦτος κατ᾽ ἀναλογίαν τῶν βίων τῶν στρατιωτικῶν μαρτύρων, τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ στρατηλάτου, ἁγίου Προκοπίου μὲ ὅλα τὰ κοινὰ αὐτῶν χαρακτηριστικὰ τοῦ μαρτυρίου. Καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ συγγραφέως ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν τοιούτων πηγῶν εἶναι, ὅτι μέχρι τοῦ ε΄ αἰῶνος ὁ Μερκούριος παραμένει ἄγνωστος, ὅτι μόλις κατὰ τὸν ς΄ αἰῶνα ἀναφαίνεται ἐκ τῆς Συριακῆς διηγήσεως τὸ ὄνομα μαρ-κύρ, καὶ τὸ ὄγδοον αἰῶνα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς μάρτυς Μερκούριος μὲ δάνεια, ὑπομνήματα καὶ θρύλους φαντασιώδεις, οἷοι ἀπαντῶσιν εἰς τὸν βίον τοῦ Μ. Βασιλείου τὸν συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ ψευδο-Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου Ἰκονίου. Εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐνισχύεται ὁ σ. καὶ ἐκ τῆς σιωπῆς τῶν ἀρχαίων μαρτυρολόγων, καὶ τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Καππαδοκίας καὶ αὐτῶν τῶν ἱστορικῶν τοῦ Δεκίου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ὁποίου λέγεται ὅτι ἐμαρτύρησεν ὁ Μερκούριος, οἵτινες οὐδὲ ἁπλῶς μνημονεύουσι τοιοῦτον ὄνομα στρατηλάτου Ρωμαίου μὲ τόσα λαμπρὰ πολεμικὰ τρόπαια ὅσα ἀναγράφονται εἰς τὸν φανταστικὸν αὐτοῦ βίον.

Παραθέτει εἶτα ὁ σ. ἐπεξειργασμένον κριτικῶς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Μερκουρίου ἐπὶ τῇ βάσει τριῶν κωδίκων, τοῦ Βατικανοῦ 866, τοῦ Ἀμβροσιανοῦ 259 καὶ τοῦ Βαρβεριανοῦ 318 καὶ ἐπισυνάπτει εἰς τὸ Α΄ μέρος τῆς μελέτης Λόγον Νικηφόρου τοῦ Γρηγορᾶ εἰς τὸν ἅγ. Μερκούριον, ἐπὶ τῇ βάσει ἓξ κωδίκων.

Ὡς συμπλήρωμα τῆς μελέτης, εἰς τὸ Β΄ μέρος αὐτῆς, ἐπιφέρεται ἡ ἀφορῶσα τὸν ἅγ. Μερκούριον ἐκκλησιαστικὴ ποίησις, ἡ εὑρεθεῖσα εἰς παλαιοτέρους καὶ νεωτέρους κώδικας τῶν Παρισίων, Ἄθω, Μονάχου, Ἀθηνῶν καὶ Ἱεροσολύμων καὶ αὐτὴ ἔτι ἡ ἐν τοῖς ἐντύποις φερομένη Μηναίοις.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 13:41:24 EEST - 18.116.89.211

Οἱ κώδικες ἐξ ὧν ἐγένετο ἡ συλλογὴ τῶν ᾀσμάτων, καίτοι τινὲς τούτων ἀνάγονται εἰς τὸν ια΄ καὶ ιβ΄ αἰῶνα, εἶναι πλήρεις σφαλμάτων καὶ μεθ᾽ ὅλην τὴν προσπάθειαν τοῦ σ. νὰ ἀποκαταστήσῃ γλωσσικῶς καὶ μετρικῶς τὸ κείμενον ἄψογον παρουσιάζουσι πολλὰ τὰ τρωτά, ἐξ ὧν ἐπανορθοῦμεν τὰ οὐσιωδέστερα.

σ. 108, 70. Ἦχος πλ. δ᾽ ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος.

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος
δῶρον θεόθεν λαβὼν
ὡς Χριστοῦ στρατιώτης στερρὸς
τῶν βαρβάρων ἐθαύμασε
τὴν πολέμιον φάλαγγα

καὶ τὸν μίλον, ἐντεῦθεν προέγραψεν
τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν τὴν δήλωσιν
ὃν εὐφημήσωμεν
θεοπνεύστοις ᾄσμασιν
ὡς δι᾽ αὐτοῦ
πάντοτε λυτρούμενοι
τῶν περιστάσεων.

Τὸ ποίημα ὡς παρουσιάζεται (κατὰ τὸν Παρισινὸν κώδ. 259 εἶναι ἐντελῶς παραμεμορφωμένον, μετρικῶς νοσηρόν, καὶ ἐφθαρμένον γλωσσικῶς. Οἱ στίχοι 6 καὶ 7, ὡς ἔχουσιν, εἶναι ἐντελῶς ἀκατάληπτοι. Πρὸς κατανόησιν τοῦ ποιήματος ἀνάγκη νὰ ἀνατρέξωμεν πρὸς ἄλλα σχετικὰ μὲ τὸν ἅγιον Μερκούριον ποιήματα, ἵνα μαντεύσωμεν τὸν νοῦν τῶν λεγομένων. Τοιοῦτον τὴν αὐτὴν περίπου ἐκφράζον ἔννοιαν εἶναι τὸ β΄ τροπάριον τοῦ κανόνος (σ. 138, 10).

ἐκλελεγμένος ἐκ Θεοῦ
ἀθλοφόρε μυστικῶς
τὸ ἀριστεύειν κατ᾽ ἐχθρῶν
ἐκπληρώσω ὁρατῶν
κατὰ τῶν πολεμίων
τῶν ἀοράτων προανδρισάμενος.

Ὁ ποιητὴς τῶν δύο τούτων τροπαρίων βασίζεται εἰς τὰ ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἁγίου Μερκουρίου λεγόμενα· «Μερκούριε, μὴ φοβηθῇς, μηδὲ ἐνθυμηθῇς δειλίαν· ἐπέμφθην γὰρ εἰς τὴν βοήθειάν σου, ἵνα νικητήν σε ἀναδείξω· *δέξαι οὖν τὴν ρομφαίαν ταύτην καὶ ἐπίπεσον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους*, καταπολέμησον αὐτούς, καὶ μετὰ τὸ νικῆσαί σε, μὴ ἐπιλάθῃ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου» (σελ. 29,6). ὁ δὲ ἅγ. Μερκούριος «θαμβηθεὶς» ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀγγέλου τὴν ρομφαίαν, ἐπετέθη κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ «κατέσφαξε τοὺς βαρβάρους» (29,11). Τοῦτο εἶναι «τὸ δῶρον τὸ θεόθεν, τὸ ὁποῖον ὑπαινίσσεται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ ποιήματι ὁ ὑμνογράφος, *ἡ δοθεῖσα αὐτῷ ἐκ Θεοῦ ρομφαία*, διὰ τῆς ὁποίας ἔθραυσε

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 13:41:24 EEST - 18.116.89.211

«τῶν βαρβάρων τὴν πολέμιον φάλαγγα»· τοῦτο εἶναι τὸ ὑπαινισσόμενον διὰ τοῦ β΄ τροπαρίου τοῦ Κανόνος ὅτι ὡς ἐκλελεγμένος μυστικῶς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐκληρώθη νὰ ἀριστεύῃ κατὰ ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν.

Κατὰ ταῦτα τὸ ποίημα μετρικῶς καὶ γλωσσικῶς δέον νὰ γραφῇ οὕτως:

Ὦ τοῦ παραδόξου θαύματος
δῶρον θεόθεν λαβὼν
τὴν ρομφαίαν Μερκούριος
τῶν βαρβάρων ἔθραυσε
τὴν πολέμιον φάλαγγα
καὶ τῶν μελλόντων
ὅθεν προέγραψε
τῶν ἀοράτων
ἐχθρῶν τὴν δήωσιν κέ.

Ἡ τῶν ὁρατῶν ἐχθρῶν καταστροφὴ ἦτο προάγγελος καὶ τῆς μελλούσης τῶν δαιμόνων (ἀοράτων ἐχθρῶν) δηώσεως· διότι διὰ τῆς τοιαύτης ἐμφανείας τοῦ ἀγγέλου καὶ τῆς λαμπρᾶς κατὰ τῶν βαρβάρων νίκης ἐπίστευσεν εἰς Χριστόν, ὑπέστη πολλὰ μαρτύρια καὶ κατέβαλε καὶ τὸν ἀόρατον ἐχθρόν. Μόνον οὕτω δύναται νὰ κατανοηθῇ τὸ σκοτεινὸν καὶ φθαρὲν ποίημα.

Τὴν αὐτὴν ταραχὴν καὶ σύγχυσιν ὑπέστη καὶ τὸ ἀκολουθοῦν τροπάριον τὸ δημοσιευθὲν οὕτω (σ. 109, 82)

Ὦ τῆς καρτερᾶς ἀνδρείας σου
μάρτυς πολύαθλε,
ἀθλητῶν ἐγκαλλώπισμα
ὅτι οὔτε μάστιγες
οὔτε χύσις τοῦ αἵματος
οὐ δεσμὰ οὐ φρουρὰ οὐ μελῶν ἐκτομαὶ
οὔτε ἀγχόνη τοῦ Χριστοῦ σε ἐχώρησαν

. . . . . .

ὡς πρεσβευτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ τοῦτο ἀποκαθίσταται ἄρτιον μετρικῶς καὶ γλωσσικῶς οὕτω:

Ὦ τῆς καρτερᾶς ἀνδρείας σου
μάρτυς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ
ἀθλητῶν ἐγκαλλώπισμα
ὅτι οὔτε μάστιγες
οὔτε χύσις τοῦ αἵματος
οὔτε δεσμά σε
φρουρὰ καὶ μώλωπες
οὔτε ἀγχόνη
Χριστοῦ ἐχώρισαν

. . . . . .

ὡς πρεσβευτὴν ἡμῶν.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 13:41:24 EEST - 18.116.89.211

Ἡμαρτημένον παρίσταται καὶ τὸ ἑπόμενον οὕτω (σ. 109, 4)

Κλέος ἀθλητῶν, Μερκούριε,
τοῦ σοῦ ποιμνίου πιστῶς
μὴ ἐκλείπῃς προΐστασθαι
ταῖς ἐνθέοις πάντοτε
πρὸς Θεὸν ἱκεσίαις σου
ὅτι σὲ ἀκλινῆ προβαλλόμεθα
προστάτην ὄντως καὶ ὑπέρμαχον, ἅγιε,
διὸ μάρτυς ἔνδοξε
. . . . . .
καὶ εἰρήνῃ συντήρησον.

Ἡ μετρικὴ καὶ τούτου μορφὴ ἀκολουθεῖ τὰς νοσηρὰς προηγουμένας στροφάς, δι᾽ ὃ ἐπαναφέρομεν αὐτὸ εἰς τὸν φυσικὸν αὐτοῦ τύπον οὕτω:

Κλέος ἀθλητῶν, Μερκούριε,
τοῦ σοῦ ποιμνίου πιστῶς
μὴ ἐλλείπῃς προΐστασθαι
ταῖς ἐνθέοις πάντοτε
πρὸς Θεὸν ἱκεσίαις σου
ὅτι σε πάντες
νῦν προβαλλόμεθα
προστάτην ὄντως τε καὶ ὑπέρμαχον,
ὦ μάρτυς ἔνδοξε,
. . . . . .
παρὰ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ.

Αἱ αὐταὶ μετρικαὶ καὶ γλωσσικαὶ ἀνωμαλίαι ἀπαντῶσι καὶ εἰς τὰ ἑπόμενα ποιήματα, ἐξ ὧν σημειοῦμεν τὰς σπουδαιοτέρας.

σελ. 110, 107: ὡς μάρτυς Μερκούριε φθαρτῶν.

τῶν ἐπὶ γῆς συλλόγησαι
γρ. *ὦ μάρτυς Μερκούριε, φθαρτὰ*
τὰ τῆς γῆς λελόγησαι.

σελ. 111, 130: Στέφος ἀνεδύσατο θεῖον.

γρ. Στέφος *ἀνεδήσατο* θεῖον· ὡς ἔχει ὀρθῶς ἐν σελ. 142, 122.

σελ. 111, 38: ἀλλ᾽ ἐν Θεῷ φρονήματι.

σ. 111, 157 μετὰ τῶν εὐδόξων ἀθλοφόρων: γρ. μετὰ *τῶν ἐνδόξων* ἀθλοφόρων· σ. 113, 212 καὶ σταυρὸν ὡς σκῆπτρον χειρί σου κατασχών: γρ. καὶ σταυρὸν ὡς σκῆπτρον χειρί σου *κατέχων*· σ. 128, 274 ἀειευλογημένη: γρ. *ἀεὶ εὐλογημένη*· καὶ σ. 146, 29.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 13:41:24 EEST - 18.116.89.211

Τὸ ἐν σ. 131, 11 κάθισμα: Κατεπλάγη Ἰωσήφ· καὶ ἰδίως οἱ στίχοι 16, 17, 18 νοσοῦσι μετρικῶς καὶ γλωσσικῶς καὶ δέον νὰ γραφῶσιν οὕτω:

ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις
καὶ ᾄσμασι θεηγόροις
δι' οὗ ἡ τυραννὶς
τοῦ ἀοράτου ἐχθροῦ
δυνάμει θεϊκῇ
πᾶσα νενίκηται,
καὶ νοσημάτων ἴασις πλουσίως
παρὰ Κυρίου δεδώρηται
τοῖς πόθῳ θείῳ προσερχομένοις.

σ. 134, 95 καλλοναῖς ὡραΐσας φαιδρότερον: γρ. *καλλονῶν* ὡραΐσας *φαιδρότησιν*· σ. 135, 99 εὐχαρίστως εὐλόγει τὸν Κύριον: γρ. εὐχαρίστως *ηὐλόγει* τὸν Κύριον. σ. 136, 134 καὶ μὴ πτοεῖσθαι σοφῶς ὑπετίθετο: γρ. καὶ μὴ πτοεῖσθαι *σαφῶς* ὑπετίθετο σ. 137, 150 τούτῳ καὶ λειψώμεθα: γρ. τούτῳ *καὶ ληψόμεθα*. σ. 140, 53 Διακόψας... καὶ ἐχθρῶν διέλυσας: γρ. *Διέκοψας*... καὶ ἐχθρῶν διέλυσας· σ. 143, 127 ὑπομεῖναι τὰς δεινὰς μηχανουργίας τῶν πλανῶν: γρ. ὑπομεῖναι τὰς δεινὰς μηχ. τῶν *πλάνων*. σ. 144, 156. Σὲ τῶν ἁγίων σου μαρτύρων ἀθλοθέτην ἐφιστάμενοι: γρ. Σὲ τῶν ἁγίων σου μαρτύρων ἀθλοθέτην *ἐπιστάμενοι*· σ. 146, 16 ἔπληξας τὸν τύραννον τὸ δορὺ τῆς πίστεως: γρ. ἔπληξας τὸν τύραννον *δόρατι* τῆς πίστεως σ. 146, 20 περιφραχθεὶς τὴν ψυχήν... τῇ εἰς αὐτὸν εὐσεβῇ ὁμολογία: γρ. περιφραχθεὶς *καὶ* τὴν ψυχήν... τῇ εἰς αὐτὸν *εὐσεβεῖ* ὁμολογίᾳ· σ. 146, 27 οἱ καταλλαγέντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ διά σου: γρ. οἱ καταλλαγέντες τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ διὰ *σοῦ*. Ἀλλαχοῦ τονίζονται αἱ ἀντωνυμίαι ὅπου δὲν ὑπάσχει λόγος· ὡς σ. 109, 99 ὅτι σὲ ἀκλινῆ. σ. 111, 34 ὑπὲρ τῆς Χριστοῦ σοῦ ἀγάπης· σ. 126 τῶν ἀθλητῶν προσθήκην σέ· 135, 106 Πέτρᾳ σὲ τῇ νοητῇ κλπ. σ. 149, 103 ⟨μάρτυς⟩ τῶν ἀθέων τὸ φρόνημα κατέτρωσας: γρ. *τῶν ἀθέων σὺ* τὸ φρόνημα κατέτρωσας· ὁμοίως καὶ ὁ τρίτος στίχος τοῦ Θεοτοκίου (στιχ. 110) δέον νὰ γραφῇ οὕτως:

σῇ πρεσβείᾳ ἐλευθέρωσον τὴν ποίμνην σου.

σ. 151, 161 ὁ καθελὼν τοῦ τυράννου τὸ κράτος
ἀθλητικῶς Μερκουρίου ἀγῶσι

γρ. ὁ καθελών... *ἀθλητικοῖς* Μερκουρίου ἀγῶσι

σ. 151, 164 Μερκούριον τὸν σόφον ἀθλοφόρον: γρ. Μ. τὸν *σοφὸν* ἀθλοφόρον.

σ. 156, 7 τοῦ Μερκουρίου ⟨θείου⟩ γρ. τοῦ Μερκουρίου *πιστός*.

158. 60 οὐρανοδρομήσας τε ἔθρασας: γρ. οὐρανοδρομήσας *καὶ ἔφθασας*. σ. 159. 95 μνήμην τὴν ⟨σὴν⟩ ἔνθεον: γρ. μνήμην *σου* τὴν ἔνθεον: αὐτόθι

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 13:41:24 EEST - 18.116.89.211

στίχ. 101 μίαν θεότητα μέλποντας: γρ. μίαν θεότητα *μέλποντα*· σ. 162, 190 καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον μεθ᾽ ὧν πρέσβευε: γρ. καὶ τὸν τρισάγιον *ἀναμέλπεις* ὕμνον μεθ᾽ ὧν πρέσβευε. σ. 167, 122 μαρτύριον ἐγκαλλώπισμα σεπτόν: γρ. *μαρτύρων* ἐγκαλλώπισμα σεπτόν. σ. 170, 97 αἰκίαις ὑπενέγκατο: γρ. *αἰκίας* ὑπενέγκατο σ. 173 καὶ ἄρχισεν ὁ ἀρχιερεὺς καὶ ἐδιηγήσατο: γρ. καὶ ἄρχισεν ὁ ἀρχιερεὺς *καὶ ἐδιηγᾶτον* (ὡς ἔχει ὁ κῶδ.) σ. 174 ἐγὼ ἀληθῶς σε λέγω, δέσποτά μου, δέν σε ψέμματα: γρ. ἐγὼ ἀληθῶς σε λέγω, δέσποτά μου, καὶ δέν σε *ψεματῶ* (ὁ κῶδ. ψέματο) = δέν σου λέγω ψέματα.

Αἱ παρατηρούμεναι ἀνωμαλίαι εἰς τὰ εὑρεθέντα ὑμνολογικὰ ἔργα τοῦ Μερκουρίου ὀφείλονται εἰς τὰ σφαλερὰ ἀπόγραφα ὅσοις ἐνέτυχεν ὁ φιλόπονος ἐκδότης, ὅστις ἐφιλοτιμήθη νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο καὶ ὅστις ἐν τῷ συνόλῳ ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ πλουτίσας τὴν ἁγιολογικὴν φιλολογίαν διὰ σοβαροῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον τὴν συμπλήρωσιν ἔχει διὰ τοῦ ταυτοχρόνως ἐν Παρισίοις ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως Essai sur le cycle de Saint Mercure.

Κατέχομεν οὕτω, παρὰ τὰ ἐκδοθέντα ὑπὸ τῶν σοφῶν τῆς Εὐρώπης εἰδικὰ ἁγιολογικὰ ἔργα τοῦ Anrich (περὶ τοῦ ἁγίου Νικολάου), τοῦ Gelzer (περὶ Ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος), τοῦ Usener (περὶ Θεοδοσίου καὶ Κυρίλλου), τοῦ Krumbacher-Ehrhard-Aufhauser (περὶ τοῦ ἁγ. Γεωργίου) τοῦ Delehaye καὶ ἄλλων, καὶ τὸ ἀξιόλογον πόνημα τοῦ κ. Binon περὶ τοῦ ἁγίου Μερκουρίου προωρισμένον νὰ καταλάβῃ τὴν προσήκουσαν αὐτῷ θέσιν ἐν τῇ ἁγιολογικῇ φιλολογίᾳ.

† Ο ΠΡ. ΛΕΟΝΤΟΠΟΛΕΩΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

***Der Titel des sog. Suidaslexikons** von **Franz Dölger** (Sitzungsber. der Bayer. Akad. der Wissensch.-Philos.-hist. Abteilung-Jahrg. 1936, Heft 6. München 1936).*

Μετὰ τὴν διατριβὴν τοῦ P. Maas ἐν Byz. Zeitschr. 32 (1932), τὴν ἐπιγεγραμμένην «Der Titel des Suidas», δι᾽ ἧς ἐδείχθη ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἀρίστη παράδοσις περὶ τοῦ Λεξικοῦ τούτου εἶνε ἡ Σοῦδα, καὶ ὅτι τὸ ὄνομα Σουΐδας εἶνε λόγιον πλάσμα τοῦ Εὐσταθίου Θεσσαλονίκης, ἐδημοσιεύθη ἡ ἐργασία τοῦ Fr. Dölger, ὅπως πιστώσῃ ὅτι ἡ λέξις σοῦδα πρὸ τῆς συγγραφῆς τοῦ εἰρημένου λεξικοῦ ἐσήμαινεν «eine künstliche, aus Pfählen, Holzstücken, Rasenstücken und Reisern hergestellte, oft weitläufige und hochragende Verteidigungsanlage, die freilich mit einem Graben in Verbindung zu stehen pflegte». Ἔπειτα δ᾽ ἡ λέξις

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
23/09/2024 13:41:24 EEST - 18.116.89.211